

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quòd religiosus sit pusillanimis, & superbæ singularitatis inimicus. CAp.
xxxvj.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

quidē accēsi mutū se fouent, vnus solus extinguitur, & tabescit: ita viri iusti charitate succēsi in vnu congregati, mutū se in virtute iuuant, & ad perfectionē impellūt, vnus verō ab aliis corpore, & corde seiunctus, paulatim in iā cōcepto feruore tepescit. Si autē, o frater, aliquem fortē vidisti (quod rarum erit) in congregationē religiosorum positum, qui tamen communi, & probata eorum vitā se minime accommodans, multū (vt videtur) in virtute profecerit, tu nequaquam illum imiteris: Imō potius illius sententiā magni Cassiani memēto, qua ait: Generali omnium constitutioni paucorum non debet præponi, nec præiudicare sententia. Illis enim debemus institutis ac regulis indubitātā fidem, & indiscussā obedientiam per omnia commodare, non quas paucorum voluntas intulit, sed quas vetustas tōtorum temporum, & innumeritas sāctorum patrum concordī definitione in posterum propagauit. Nec etiā externā sanctitatis apparentiā fidentem est, nam si spirituum ponderator est Dominus, & non homines, fortassis illa virtus a communi viuendi ratione seiuncta, emēta est, quā nō seniorū definitio approbat, sed specialis vnus sensus, & vitā modus inducit. Non tamen obliuioni tradendum est (quod supra memini me dixisse) communem religiosorum vitā, non conuersionem tepidorum, & segnium religiosorum facere, sed modum conuersionis feruidorum regulis, & exēplis sanctorum probatum inducere. Nec ad singularitātē pertinere, si multis tepidē, & seculariter viuētibus, tu regulam, & instituta districtē custodias, & vitā religiosā, quā profitearis, columnis adherēs, à tepidis, & imperfectis te sequestres. Quin imō illi singulares sunt, qui vitā religiosā sua ambitione, & loquacitate, & imperfectiōne pervertūt, & ab antiquorum patrum virtute degenerāt, tu verō vitā communem, aut (vt ita dicam) conuentualem tenes, dum ab exacta custodia regulæ nō discedis. Sed iam, ne prolixi simus, causas ob quas nonnulli à vitā communi discedūt, sub alio capitis initio pandamus.

Quid religiosus sit pusillanimitas, & superbia singularitatis inimicus.

CAP. XXXVI.

D sunt generales radices singularitatis, quarum gratia nonnulli à vitā communi in religionibus approbata desciscūt, ad quas (si bene inspiciamus omnes aliā, velut ramusculi à radice prodeantes, nullo possunt negotio reuocari. Hæ autem sunt pusillanimitas, & superbia. Pusillanimitas quidem, dum aliqui religiosæ vitæ ordinem, munditiē, districtiōnem, & seueritatem aspiciētēs, tātā asperitatem exhorrent, & imbecillitati humanæ naturæ minus tolerabilem iudicant. Superbia verō, dum alij corporeis viribus firmi, & naturali complexionē robusti communem religiosorum vitā plus æquo moderatam existimāt, & eam sectantes, vt homines infirmos, & nihil arduum aggredientes aspernātur, & ad labores corporis insuetos, ac immoderatos seiplos applicant. Dux istæ singularitatis causæ sunt (vt manifestam est) sibi ipsi cōtrariæ, & duo admodum diuersa de vitā religiosa sentiunt: ac diuersis rationibus id singularitatis vitium generāt. Sicut enim podagta nunc ex humore calido, nunc verō ex frigido generātur, & secundum humoris qualitatem opposi-

A ta medicamenta requiritur: ita & singularitas nunc ex timiditate & paruitate animi, nunc ex temeritate, & elatione nascitur, & secundum causæ diuersitatem diuersa medicamina ad sui curationē exigit. Pro his duabus singularitatis radicibus, nos duo eius remedia pandamus, quibus ad vitā omnibus religiosi in communi propositam tamquam ad vitā perfectionis certissimam mirum in modum afficiemur.

B Qui ergo vitā toti religiosæ congregationi in dictam, velut asperam, & intolerabilem fugiunt, homines sunt delicati, qui in sæculo molliter, & delicate vixerūt, & ciborum lautitia, somni nimietate, indumentorum pretiositate, & famulorum obsequiis seiplos effeminatos reddiderūt, atque à fortitudine virorum propria ad muliercularum imbecillitatem declinarunt. Et sicut ille diues, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, si ex diuitiis ad mediocritatem decidisset, subucula ex stupa, & saccu, & cibos in suaues ægerimè sustineret, sic isti ab opibus & deliciis, ad sanctam paupertatē & carnis asperitatem deuoluti, nec gratia, qua sua culpa carēt, roborati, abstinentiā, sobrietatem, & vestimēti vilitatem ægrè sustentant. Id quidē mirum nobis non est, quia caro non ita facile pristinos mores deponit, nisi hi tota mentis contentione niterētur eā vincere, & à luxu ad debitam moderatiōnem traducere. Sed illi nos admirantur, quos non semel vidimus, qui in sæculo duriter educati, & paupertati ac magnis laboribus assueti, in conuentu religiosorum (diabolo eos illudente) se delicatos faciunt, & ciborum, ac vestium delicias, & corporis commoditates, quas in sæculo numquā viderunt, & petere, & accipere non erubescunt. Hi omnes, aut antiqua consuetudine, aut de mentis astutia victi stant omnibus fratribus vigiliis vitant, & somno, orantibus, & psallentibus aliis, indulgent: communibus se laboribus eximant, & dum alij aut legunt, aut literis student, aut prædicant, aut penitentium confessiones excipiunt, noxia otiositate torpescunt: ad corporis refectionem vocati communes cibos respuūt, & in domo penitentiarum regum delicias, & lauta conuiuia nobilium exquirunt. Vestes figura quidem religiosas induunt, (& quidni induant, si eas fecerunt indulgentiarum tegumenta) sed panni mollitiæ, & pretio secularium esse malunt. Et deniq; in omnibus, quæ honoris, & præuilegij sunt, religiosi in his verō quæ oneris, & laboris sunt, seculares & aulici esse videntur. Quomodo istos curabimus? ita certē, si eis suam ignorantiam aperiamus. Considerent ergo alios, qui vitā communem sequuntur, & vigiliis, ieiuniis, ac labores vitæ religiosæ sustinent, homines fuisse in sæculo delicatos, exquisitos etiam cibos comeditse, inter famulorum obsequia quiescisse, & splendidis, ac pretiosis indumentis amictos aspicientium oculos oblectasse. Hi diuina gratia fulti, & feruore spiritus animati, possunt, quas habuerūt delicias cōtere, possunt asperam conuersionem arripere, possunt vigiliis ieiuniis, orationibus, & laboribus assiduus insistere, possunt inter hæc corpori aduersa, nec mentis alacritatem, nec corporis incolumitatem amittere, & quare tepidi & à Diabolo decepti, idem non poterunt, eisdem gratiæ præsidij adiuti, & ab eo qui errare non potuit, ad eandem vitā laboriosam vocati? An ipsi sunt omnibus aliis delicatiorēs, & imbecilliores? Nō: Quia vidimus adulescentes nobilissimos, magnatum & principum filios, & virgunculæ tenerimas, quæ nutriebātur in croceis, & velut alretra Esther, præternitidine se sustentare nō poterant, domū religiosam ingressas, vitā asperam arripuisse, & carnis infirmitatem superasse! An gratia in illis est impotētiō?

Non:

Cassian. li. 1. de vn. s. c. 3.

Pro. 16.

Luc. 16.

1. 2. 3. 4.

Esther. 1. 5.

Nōimō potius, vt in supernaturalibus operibus Dei potestas magis eluceat, dum hominem, infirmum & delicatum iuuat, manifestius in illo suam potentiā, & virtutem declarat. An vocatio illorum fuit inefficax? Non quia se vident ad vitam religiosam euectos, ad conuersationem laboriosam iustinendam astrictos, & continuis inspirationibus ad imitationem feruidorum impulsos. Quare igitur seipfos decipiunt, aut à diabolo se decipi sinunt. & necessitatis prætextu, seipfos perdunt, & quam antiqui patres astrinxerunt, ipsū vitam religiosam relaxant.

Laboriosum est ita viuere. Non inficior: etenim religiosa vita (quod ad corpus pertinet) non requies, sed labor est. At sciant infame esse inter operantes quiescere, & panem operantium consumere: Honorificentissimum verò cū laboratibus laborare. Quod & Dauid, nō iam vnus de populo, sed supremus rex ita esse ipso opere testatus est. Numerauit ille populum Israel, & nonnulla elatione ductus, quantis millibus hominum dominaretur. recensuit. Adest è vestigio vltio diuina, quæ dilectos Dei breuiter corripit, ne peccata peccatis adaugeat, & audit Dominū per Gad Prophetā loquentē sibi. Trium tibi datur optio, elige vnum quod volueris ex his, vt faciam tibi. Aut septē annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mēsihus fugies aduersarios tuos, & illi te prosequētur: aut certē tribus diebus, erit pestilentia in terra tua. O bone rex, o princeps prudentissime, quid eliges, omnia enim sunt terribilia? Animaduertit ille famē ad se non pertinere, quam pauperes sustinent, diuites verò, & præcipuē rex yix eā esse cognoscit. Vidit etiam persecutionem hostium non adeo sibi esse periculosā, vt nō amplius afficeret milites suos, qui proprias vicas millies proderēt, ne vel indumētū eius oram hostis attingeret. Elegit itaque pestilentiam, & toti populo, & sibi communem (naturalia enim vt frigus & ætas pluuia, & serenitas, nec regem nec feruum respiciunt, sed promiscuē omnibus nocent, aut profunt) vt cū periculum patientibus, & ipse periclitaretur, & cum laboratibus laboraret. Iudicās videlicet dignum esse principe subditorum pericula non fugere, & eorum miseras, & calamitates experiri. Quod si capiti, à quo membra vniuersa dependent, hoc congruum est, quantò magis extremo pedis digito congruet, quo sabato, aut infirmo, reliqua mēbra illæsa manent. Quisq; itaq; se partem religiosæ familiæ respiciens, intelligat non debere, communes totius corporis labores fugere, nec se à generalibus vigiliis, ieiuniis, & obseruatiis separare. Paulus enim ait: Sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationis. Vnde necesse est, vt cum aliis fratribus patiat, atq; laboret, qui optat cum illis tēporalem, & æternam consolationem accipere. Nec solus honor, sed etiam verus amor communis vitæ cultorem sequitur, & singularem, ac se à communibus laboribus subtrahētē fugit. Nam Prouerbiū Salomonis est: Omne animal diligit simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi. Quare qui singulares esse, & videri cupiunt, odia sibi, & inimicitias, ac detractiones aliorum constant, qui verò communium laborum, & studiorum participes sunt, omniū in se amorem, & beneuolentiam conciliant. Atque ideo sapiētē Dionysius Richelii operum similitudinem monet vt fomentū amoris. Ex similitudine, inquit, nascitur amor, & ex vnitare similitudo emanat. Porro ex eodē res nutritur, & cōstat, vt Aristoteles dixit, vnde vitæ, actuumq; paritas internam affectionem conferuat, nutritque. Hinc enim dicitur, quoniam omne animal sibi simile amat: & vt Ambrosius asserit: Nil tam secundum naturam, quàm amare na-

A turā consortem. Itaque qui cum alio stabilem cupit dilectionē seruare, ei (vt fas est) in exercitiis, exercitiorūque desiderijs parem se exhibeat: idque quo alium ostēdi, grauarive metuit, vitet, semper nihilominus vera seruata rationis mensura. Quem ergo amorem erga se fratrum conciliabit, qui ab aliorum studiis se sequestrans, & ab aliis dissimiliter viuens omnibus odiosus efficitur? Hunc omnes notat, omnes iudicat, nouæ eius viuendi rationi detrahunt, & qui non detrahunt, fortē in vitæ laxitate sequuntur. Quamobrem talis hominis vita & conuersatio vniuersis est noxia, & his, qui eā imitantur, & his etiam qui eam detestantes obmurmurationibus lacerant, & risu; ac diceriis proscindunt. Sed fortassis aliquis istorum, qui ob immoderatam amorem corporis vitam regularem auersantur, adeo est humanis affectibus mortuus, vt nec honorem querat, nec amari à fratribus cōcupiscat. Id per risum dictum intelligatur, quomodo enim, qui suam carnem nō domat, subtilioribus affectibus imperabit, & hostes fortiores euincet? At ita sit quod humanis affectibus mortuo, nihil aliud querat, nisi in vera sapientia, & perfecta charitate proficere. Quam ratione proficiet, qui instrumēta proficiēdi contemnit, & sola veste religiosus, affectibus, & operibus sæculariter viuunt? Nōne instrumenta perfectionis sunt ieiunia, sunt vigiliae, sunt iuges preces, est obedientia, est asperitas vitæ, est arcta custodia disciplinæ? Bene ergo perfectus erit, qui disciplinam non seruat, qui ab operibus perfectionis seipsum elōgat? Numquam humanus affectus, inquit, Richardus Victorinus, ad æternitatis desiderium perfecte inflammatur, numquam humanus intellectus ad æternorum contemplationem plenē acuitur, nisi carnis cura etiā in rebus licitis, multūque necessariis frequenter fortiterque repellatur. Ex cuius dictis euidenter liquet, quā longissimē à diuini illustrationibus, & cœlestibus desiderijs abesse, qui non solum admodum necessaria nō repellit, verum etiam ob rerum superfluarum & corporalium commoditatem amorem minimæ regulæ, & professionis suæ statuta custodit.

His consideratis, proprii corporis nimis amator seipsum à proprii amoris nexibus liberet, & ad vitæ ciborum, indumentorum, & commodorum singularitatem desiderio rerum æternarū exacuat. Expendat, secum bona corporis, vilia, & corruptibilia esse, bona verò animæ pretiosa esse, atque perpetua: quæ pro illis, quorum possessio nec in bonis numeranda est, nullo modo sapiens homo patietur amittere. Roboret ad laborem, & custodiam regulæ corpore suum illa mirabili exhortatione Bernardi, quam libenter his nostris scriptis inseremus, nisi eius longitudo tædium aliquod esset, legentibus allatura. Sed id profecto timendum non est, quia ista legentes libentius sanctissimum patrem, quàm me audient, & clarissimi Doctoris sermones auidius, quàm meos imperitos auscultabūt. Humanum itaque corpus alloquens, & monens, sic ait: Propterea noli, o corpus, noli præripere tempora: potes enim impedire anime tuæ salutem, tuam ipsius operari non potes. Omnia tempus habent. Patere vt nunc anima pro se laboret, magis autē etiam collabora ei, quoniam si compateris, & cōregnabis. Quātūm eius impedis reparationem, tātūm impedis tuam: quod nimitum ante reparari nō poteris, donec suā in ea Deus imaginem videat reformatā. Nobilem hospitem habes, o caro, nobile valde, & tota salū tua pēdet de eius salute. Da honorē hospiti tāto. tu quidē habitas in regione tua: anima verò peregrina, & exul apud te est hospitata. Quæro te, quis rusticus, si fortē nobilis, & præpotēs

Richardus
de ex-
terminat.
mali. c.
26.

Bern. fr. 6.
6. de ad-
uentu.
Eccl. 3.

2. Tim. 2.

quispiam apud eum voluerit hospitari, non libenter in angulo domus suae, aut sub gradibus eius, vel in ipsis cineribus accubabit, cedens hospiti suo locum (sicut dignum est) potiorum? Et tu ergo fac similiter. Iniurias, vel molestias tuas ne reputaueris; tatum, vt hospes tuus honorifice possit apud te demorari. Honor tibi est, vt pro eo interim te exhibeas in honore. Ac ne forte despicias, aut parui pedas hospitium tuum, pro eo quod peregrin^o tibi videtur, & aduena: Dilecter accede, quid hospitis huius tibi praesentia largiatur. Ipse enim est, qui tribuit oculis visum, auditu auribus praestat, ipse est, qui linguae vocem, palato gustum, motum membris omnibus subministrat. Si quid vitae, si quid sensus, si quid in te decoris est, huius hospitis beneficium recognosce. Deinde discessus eius probat, quid praesentia conferat. Protinus enim anima discedente, lingua silebit, oculi nihil videbunt, obsurdescent aures, corpus omne rigebit, facies expallefecit. In breui quoque torum cadauer, putidum simul & putridum fiet, & decor omnis in sanie conuertetur. Vt quid ergo pro temporali qualibet delectatione coartas, & laedis hospitem istum, quam nec sentire quidem poteris nisi per ipsum? Ad haec si tantum tibi confert exul, & inimicitiarum causa a facie Domini sui eiectus, quantum tibi praestabit reconciliatus? Noli o corpus, noli impedire reconciliationem illam, quonia gratias tibi exinde gloria paratur. ratiociner, imo & libenter, temetipsum expone ad omnia, nihil dissimules quod huic videatur reconciliationi posse prodesse. Dic hospiti tuo: quia recordabitur Dominus tui, & restituet te in gradum pristinum, & tu memeto mei.] Omnia enim memor erit tui in bonum, si bene serueris illi: & cum peruenerit ad Dominum suum, suggeret ei de te, & loquetur bonum pro bono hospite, dicens: Cum in ultionem culpae suae exularet seruus tuus, pauper quidam apud quem hospitatus sum, fecit mecum misericordiam, & vti retribuat ei pro me Dominus meus. Primum siquid omnia sua, dehinc etiam semetipsum exposuit, vtilitibus meis, non parcens sibi propter me, in ieiuniis multis, in laboribus frequenter, in vigiliis supra modum, in fame & siti, etiam in frigore & nuditate. Quid igitur profecto non metitur scriptura, quae dicit Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.] O si forte gustare dulcedinem hanc, si forte gloriam istam valeas aestimare: Mira enim dicturus sum, sed tamen vera, & omnino indubitata fidelibus. Ipse Dominus Sabaoth, Dominus virtutum, & rex gloriae, ipse descendit ad reformanda corpora nostra, & configuranda corpori claritatis suae. Quanta erit illa gloria, quam ineffabilis exultatio, quando creator vniuersitatis, qui pro animabus iustificandis humilis, anteuererat, & occultus, pro te glorificanda, o misera caro, sublimis veniet, & manifestus: non iam in infirmitate, sed in gloria, & maiestate sua? Quis cogitabit dies aduentus illius, quando descendet cum plenitudine luminis, praecurrentibus Angelis, & tubae concetu excitantibus de puluere corpus inops, & raptibus illud obuiam Christo in aera. Quousque igitur caro misera, insipiens, caeca demens, & prorsus insana caro, transitorias & caducas quaerit consolationes, imo desolationes, si forte contingat repelli, & indignam iudicari hac gloria, magis autem nihilominus ineffabili in aeternum excruciarum poena. Haec omnia Ber nardus: quae consulto ad legum scripta sunt, quonia non iam cor tepidum ad sanctos, & moderatos religionis labores excitabit, sed etiam peccus ferreum emollient. Si enim amor bonorum praesentium, & bonorum futurorum nos ad labores perferendos instigat, haec dicta, o religiose, attentem meditare, & tanta

A bona meritorum in praesenti via, & tanta praemiorum in futura tibi ob modicum laborem promissa reperies, vt illorum causa non dubites duram aliorum conuersionem sequi, sed & ad duriores labores aspirare.

Ista ad molles, & delicatos dicta sunt, nunc verò cum aliis loquamur, qui contrariam viam ingrediētes, in eundem scopulum singularitatis impingunt. Hi autem sunt, qui nequaquam communi aliorum fratrum distractione contenti maiora audent, & mille nouitates contra praetorum, & patrum spiritualium voluntatem, ad corpus suum castigandum & conficiendum inueniunt. Isti aggrediuntur immoderata ieiunia, vigiliis usque ad multam noctem, vel usque ad lucem protrahunt, flagellis inuictis, & ferreis loriceis corpusculum domant, & nullo modo cum aliis fratribus in ratione viuendi consentiunt, sed illos, vt carnales, & imperfectos despiciunt. Haec autem faciunt (& sibi quidem ita videtur) vt breuius, & compendiosius ad perfectionem veniant, & patres antiquos eremi cultores, qui ista fecerunt, imitentur: reuera autem faciunt, vt breuissimè vires naturales exhauriant, & se ineros ad onera religionis efficiant, & a nimio rigore, qui illis causa superbia est, ad nimiam laxitatem, & ad saecularium molities cito defleant. Isti, quia in viribus suis, & non in Domini virtute confidunt, traditi sunt Daemónio meridiano, a quo, sicut & ab aliis humani generis aduersariis, solum defendit diuina protectio. Scuto, inquit, circumdabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurso & daemónio meridiano.] Nolunt enim à Domino regi, nec à Praetatis, qui Domini auctoritate imperant ceteris, gubernari, & ideo Daemonium meridianum illos decipit, quod (vt nunc reliqua taceamus) illud est, quod sub specie boni, atque praetextu sanctitatis ad malum impellit. Hos autem esse isto genere tentationis illusos Richardus manifestè proficitur, dicens. Quis autem illud nesciat, quod in hora meridiana esse solet, & claritas maior, & calor feruentior: quasi ergo cum summa luce, & fetore daemones ad nos veniunt, quando fraudis suae nequitiam dissimulantes sub sanctitatis specie ad peruersitatem nos pertrahere student, & satagunt. Lux ad discretionem, & calor peruenit ad deuotionem. Cum luce ergo & claritate daemones ad nos veniunt, quando in eo quod fraudulenter suggerant, non modò discretè, verum etiam deuotè acturos nos etiam promittunt, & persuadere contendunt. Fit autem saepe, vt huiusmodi fraudulenta tentatione infatua mens eò usque desipiat, vt in eo ipso, quod ex daemónica persuasione astitit, ceteris se credat, & rectius sapere, & sanctius agere. In hunc itaque modum Angelus Satanæ transfiguratur se in angelum lucis: & sub virtutis specie, formaque sanctitatis ministrat consilia erroris, peragiturque negotium iniquitatis. In hunc, inquam, modum daemonium meridianum quosdam fraudulenter supplantat, in tantumque infatuat, vt in suis singularitatibus, quas circa consilia fratrum, circa praetorum patrum praesumunt, imò in suis rebellionibus, quas in suos praetatos assidue committunt, putant se ceteris omnibus sapientiores, & ceteris omnibus sanctiores.] Vides ergo iam (vt arbitror) quam rectè huiusmodi tentationem fraudulentam per daemonium meridianum propheta designat, quae mentem hominis sub specie sanctitatis supplantat.] Sed quantum uis daemón iste luce, & feruore se uestiat, non posset homines singulares, & superbos latere, si ipsi suas mentes aduertent, in quibus

Psal. 90.

Richardus ad Psal. 90.

Nam

Nam falsa est illa lux, quae illis facit in semetipsos
 confidere & ceteros velut tepidos, & carnales asper-
 nari: & ementitus ille feruor, qui ad breue tempus
 mentem calefacit, vt exhausto corpore aggrauata
 vsque in finem intepescat. Non tamen vident ista,
 quia solis exterioribus inhaerentes, internam animae
 emendationem non curant, & facti sui ipsorum ma-
 gistri Praelatorum, atque maiorum ducatum omni-
 nò despiciunt.

Hos etiam vitii singularitatis depascit, & multò
 periculosius quam primos, quoniam illi manifestè
 oppugnati, facile possunt laqueù aduertere, & se ad
 vitam saecuralem deserendam incitare: hi verò sub
 boni specie decepti, & omnibus se in sapientia præ-
 ferentes, à quo ad sanam mentem reducuntur? Audi
 Psalmographum id ipsum aperte docet: Extermina-
 uit eam, inquit, aper de sylua, & singularis ferus de-
 passus est eam.] Aper animal est foliagum, quod in
 syluis, & montibus commoratur, & aliorum anima-
 lium fugit amata consortia. Et idem (vt placet Au-
 gustino,) vocatur singularis ferus, quòd ob suam fe-
 ritatè solitudinem amet, & aliorum se esse comitem
 dedignetur. Conuenièter autem (auctore Bernardo)
 vitium singularitatis designat, illud præcipue quod
 ab elatione, & superbia metis exoritur, quoniam vi-
 tam amat, à consortio aliorum fratrum aliena. Hoc
 vitium Luciferum è suprema inter angelos felicitate
 deiecit, quia aliis stantibus ipse sedere, & aequalitatem
 habere ad Deum concupiuit. Angeli quidem vniuer-
 si coram suo stabant conditore: nã scriptum est. Se-
 raphim stabant super illum: scilicet super templum
 vbi gloria Domini se ostēdebat. Et rursus: Millia mil-
 lia ministrabant ei, & decies millies cetera millia
 assistebant ei.] Et Paulus ait: Nõne omnes sunt ad-
 ministratores spiritus.] Angelis stantibus superbus
 Lucifer voluit sedere, & dixit in corde suo: Sedebo
 in monte testamēti, & similis ero Altissimo.] Ista su-
 perbia singularitas, & singularis superbia illi è man-
 sionibus caelestibus deturbauit, & cum suis sequaci-
 bus in infernũ detrusit. Ipsa etiam saepe homines ab
 ea, quam cõperunt, iustitia deiecit. Quae enim in su-
 premos Angelos fortis fuit, etiã in homines præua-
 lebit: & qui voluerunt super capita suorum fratrum
 ambulare, postea corporeis incommodis illigati, cu-
 piunt, nec possunt, eorundè pedibus adherere. Id est,
 qui præ superbia voluerit maiora, & difficiliora præ-
 sumere, postea non valent vitam communem serua-
 re, & debent, (vt viuant) mille indulgētis, & regulae
 relaxationibus suffulciri. A iusto autè iudice hac pec-
 na, & quidè graui puniuntur, vt semper sint singu-
 lares. Prius quidem singulares superbi quibus comu-
 nis vita delicata, & mollis apparebat, cū satis sit du-
 ra. Postmodum singulares tepidi, & pusillanimes,
 quorum iudicium est vitæ totius cõgregationis esse
 sibi intolerabile, cū tamè regulam discretionis nõ
 excedat. Ionas Niniuem ciuitatem iam cõuersam ad
 Dominum, & pœnitentiã agētē ingredi detrecta-
 uit, & ad orientem ciuitatis solus resedit, nouaq; ad-
 uersus ardorem solis vmbraclusa requisit, dũ verò
 minus putabat, vmbra hederæ submota est, vt ipse
 vsq; ad desideriu mortis solis ardore cõbustus. Imago
 est profectò hominis singularis, qui communè con-
 uersationem iustorum spernens, & nouam, ac inuisi-
 tatum viuendi rationem inducēs, aut æstu superbiae
 cruciatur, aut si præ corporis imbecillitate perseuera-
 re non possit, verme iracundiæ, atque indignationis
 assilgente cotroditur. Non si prudentes religiosi, qui
 conuentualem vitam nõ deserentes, super vias iam
 cognitatas, & tritas pascuntur, & in omnibus planis
 pascua eorum. Quia non esurient, neque sicient, &

Psal. 79.

Aug. ib.

I sa. 6.

Dan. 7.

Heb. 1.

I sa. 14.

Iona. 4.

I sa. 49.

A nõ percutiet eos ætus & sol, quia miseratur eorum
 reget eos.] Prorsus illos regit Dominus, qui non se-
 ipsos regunt, & se à Prælati sinunt gubernari.

Sciãt isti, vt suae superbiae, & singularitati medea-
 tur, nõ esse placitam Domino cõuersationem, licet
 externa specie bonam, quae vnitatem vite religiose
 discindit, quae alios fratres scandalizat, & quae nõ est
 Praelatorum mādato, & voluntati cõformis. Neque
 in hoc mihi, sed Bernardo fidem adhibeant, qui ait:
 Dicebas fortasse, sufficit mihi, si tantum Deus appro-
 bat quod ago, quae mihi de humano cura iudicio? Sed
 certus sis, quod ei minimè placeat, quicquid cū scã-
 dalo filiorum eius, & cõtra ipsius feceris voluntatem,
 cui obedire te tãquam eius vicario oportebat. Sãcti-
 ficate, inquit, ieiuniũ, vocate cõtum.] Quid est enim
 cõtum vocare: Vnitatem seruare, diligere pacem, fra-
 ternitatem amare. Superbus ille Phariseus ieiuniũ
 habuit, ieiunium sanctificauit, qui nimirũ & ieiuna-
 uit bis in Sabbato, & gratias egit Deo, sed nõ voca-
 uit cõtum, dicēs: Non sum sicut ceteri hominum,]
 ideòque ala vna nitēs ieiunium eius, nõ peruenit in
 cõelum. Vos ergo charissimi, lauate manus vestras in
 sanguine peccatoris, & omninò solliciti estote, vt a-
 las duas habeat ieiunium vestrum, sanctimoniam sci-
 licet, & pacem, sine qua nemo videbit Deum. San-
 ctificate ieiunium, vt pura intētio, & deuota oratio
 diuinæ illud offerat maiestati. Vocate cõtum, vt cõ-
 grauat vnitati.] Rursus alio loco ait: Ceterum, & si
 iustus germinat sicut liliũ sed non ad liliũ sponsus
 pascitur, nec in singularitate cõplacet sibi. Audi de-
 nique inter lilia commorantē: Vbi, duo vel tres con-
 gregati fuerint in nomine meo, ibi sũ in mediõ eo-
 rum.] Amat semper media Iesus, diuerticula sem-
 per, & reclinatoria reprobat filius hominis Dei &
 hominum mediator.] Sciãt etiam, se nequaquã Do-
 mini, sed propria voluntate regi, qua sapienti homi-
 ni nihil magis debet esse suspectum. Nec ignorant
 in sua cõuersatione se non Dominũ imitari, qui nõ
 tantum fecit voluntatem Patris qui in caelis est, ve-
 rum & voluntatem matris atque nutricis noluit pro-
 terere. Quod auctoritas quoque bernardi confirmat.

C Non vultis, inquit, esse communi contenti vitæ; nõ
 sufficit vobis regulare ieiunium, non solemnes vi-
 gilias, non imposita disciplina, nõ mensura, quã vo-
 bis partimur, in vestimētis & alimētis, priuata præ-
 fertis cõmunibus: Qui vestri curã semel nobis tre-
 didistis, quid rursus de vobis non intromittitis? Nã
 illã, qua toties Deum cõscientiis vestris testibus of-
 fendistis, propriam scilicet voluntatē vestram, ecce
 nunc iterum magistrã habetis, non me: Illa vos natu-
 ræ docet nõ parcere, rationi nõ acquiescere, seniorum
 consilio, vel exẽplo non obtēperare, nobis non
 obedire. An ignoratis, quod melior est obediētia, quã
 victimarũ? Nõ legistis in regula vestra, quod quicquid
 sine volūtate, vel cõsensu patris spiritalis fit, vana
 gloria deputabitur nõ mercedi? Non legistis in Euã-
 gelio, quam formam obediēdi puer Iesus pueris sã-
 ctis tradiderit: Nam cū remansisset in Ierusalem,
 & dixisset in his quae patris sui erant opõrtere se ef-
 se] non acquiescentibus parentibus eius, sequi illos
 in Nazareth nõ despexit, magister discipulos, Deus
 homines, verbum & sapientiã fabrum, & feminam.
 Quid & addit sacra Scriptura: Et erat, inquit subdi-
 tus illis.] Quousque vos sapientes estis in oculis ve-
 stris: Deus se mortalibus tradit, & subdit, & vos in
 viis vestris adhuc ambulatis? Si autem hæ singula-
 ritatis amatores sciuerint, non dubitabunt commu-
 nia fratrum studia statutis antiquis approbata, parti-
 cularibus exercitiis merito, & sanctitate præferre.
 Id enim est quod ait Leo Papa: Diuinarum reueren-

D E

Bern. ser. 4. Quadragesima.

Ioel. 2.

Luc. 18.

Idem sermo Beatae Mariae.

Matt. 18.

Idem ser. 19. in C. 2.

1. Reg. 15.

Luc. 2.

Leo ser. 3. de ieiunio. 7. mensu.

cia san & ionu, inter qua libet spontanea obseruatiua
 studia, habet semper privilegium suum; vt sanctius
 sit, quod publica lege celebratur, quam quod priuata
 institutione dependitur. Si ergo in suis pijs studiis
 sancti, & feruidi religiosi volunt proficere, volunt
 propriam voluntatem proterere, voluit Deo placere,
 & Christum exemplar sanctitatis imitari vitam sua
 professione probatam in omnibus teneant, & omnia
 singularetate exercitiorum abstineant. Id autem facient,
 non quidem si sola sibi iniuncta perficiant, & vniuersa
 opera supererogationis omittant, sed si communi
 numquam deserant, si ea specialibus praefertant,
 si specialia de consilio prelati, aut patris spiritualis
 assumant, & si in illis humilitatis causa secretum
 quantant, ne alios, quantum fieri possit, exercitioribus
 infuatis offendant.

Religiosus otiositatem odio habeat.

CAP. XX XVII.

IDICIMUS, quam magnum impedimentum perfectionis sit singularitas
 vita, nunc discamus, quam magnum sit
 otiositas, vt non minus istam pestem,
 quam illam fugiamus. Et vere pestis
 est, quae non vnum aut duos, sed multos religiosorum
 inficit, & (si bene quid sit, intelligatur) eorum
 vitam, moresque peruatit. Magnū igitur est perfectionis
 impedimentum, imō multiplex impedimentum:
 quoniam licet otiositas vnum tantum vitium sit,
 à reliquis natura seiunctum, virtute tamen à
 patribus vocatur, & merito, initium, ac origo omnium
 malorum. Quod si perfectio non vnum tantum est
 bonum (vt diximus) sed cumulus, & aceruus omnium
 virtutum, nihil sane magis egerit aduersum, quam vitium
 omnibus bonis contradicens. Multam malitiam docuit
 otiositas, inquit Ecclesiasticus, si autem multam
 malitiam docet, certe multis virtutis donis ad
 yerlabitur. Est autem otiositas non solum à sanctis,
 & necessarijs studijs inepta vacatio, verum etiam in
 rebus inutilibus, & nostro statui non congruis occupatio:
 ex quo elicitur eam non paucos religiosorum suo
 dominio subdere, neque omnes occupatos esse à
 vitio otiositatis exemptos. Nam si rebus vanis intendant,
 & studijs inutilibus occupentur, profecto multo
 perniciosius otiosi sunt, quam si nihil omnino facerent,
 & totos dies noctesque dormirent. Religiosus ergo,
 vt otiositatem vitet, & istud magnum impedimentum
 perfectionis abiiciat, semper, aut studijs interioribus
 qualia sunt oratio, cōtemplatio, lectio, aut actionibus
 externis, in quibus functiones ad animarum salutē
 ordinatas numeramus, vel operi manuum insistant. Ita
 videlicet, vt studia interna occupationes externas
 dirigant, & moderentur, externa vero opera internos
 labores animi, dum intercidunt tueantur. Qui nisi
 externa aliqua intermissione cessarent, ob carnis
 imbecillitatem diu perseuerare non possent. Hae
 autem sic intermissa, non sine ingenti iucunditate
 mentis nostrae apud omnium bonorum remunerationē
 augmentant. Quare illi, qui otio tabescebant, à
 patrefamilias sunt vehementer reprehensi, & audierunt:
 Quid hic statis tota die otiosi: quia scilicet hic, id est,
 in loco meritorum prouehendorum orari, & non illa,
 vel metis, vel corporis laboribus adaugere, ingenti
 debet stoliditati mentis ascribi. Sicut è contra
 magna sapientia tribuendum est in officina bonorum
 operū aliquid semper quod Deo placeat diligenter
 operari. Gloriam enim sapientes possident, quae
 sanè laborum est praemium, & non otiositati, sed bene
 operandi cura respondet. Dominus quidem, qui hominem
 propter semetipsum videndum & possidendū condidit, & ad
 aeternum praemium vocauit, otiositatem vetuit dum primo
 mortalium parenti laborandi praecipit. Quin & post
 lapsum idem praecipit iterauit, dum in labore corporis
 & sudore vult ab ipso primo patre panem comedendū
 esse praemonuit. Merito laute iussio haec, & in statu
 innocentiae, & in statu peccati lata est, vt sciremus,
 otium & innocentiae aduersari, & peccatis cōiungere,
 honestū vero laborē tum peccata destruere, tum
 innocentiae esse custodē. Imō & vt non ignoraremus
 Dei voluntatē esse, vt innocēs aliquid operetur,
 quod innocētiam augeat, & peccator aliquid
 elaboret, quod pro suis peccatis satisfaciatur. Deū
 verò hominem non ad segnitiam, sed ad honestos
 labores, & studiosas occupationes creasse. Basilii
 ascribit his verbis. Neque enim eo consilio Dominus
 hominem finxit, vt segnis, ac languens desideret, sed
 contra potius, vt esset, qui se in laboribus honestis
 exerceret. Quādoquidem & primo in paradiso Adae
 praecipit, vt laboraret, & paradisu ipsū custodiret,
 (etsi enim hisce verbis aliorum quidam adiunctus est
 sensus, nihilominus tamē propterea hoc ipsum etiā
 quod omnibus expositum est imitatione, ac studio
 dignum est) & cum deinde postquā ex eo ille cecidisset
 exulauit, sententiam tulit, vt pane suo in sudore
 vultus sui vesceretur. Quod autem, quae Adae dicta
 tūc fuerint, ea omnibus etiam dicta sunt, qui ab eo
 sint oriundi, ex hoc liquidd percipi potest, quod cum
 illum tantummodo tum nominatim Deus morte multasset,
 quādo dixit: Terra es, & in terram reuertēris. Nihilominus
 tantē omnes quotquot ab ea origine duxere, eiusdem
 firmiter vna cum eo calamitatis participes extiterunt.
 Quamobrem conuenit vnumquemque neque naturae
 ordinē, neque praescriptos a naturae optice limites
 transire, potiusque in his continere se, & corpus in
 actione aliqua occupatum tenere, illudque
 providere, ne ipsum, dum grauius, quam par est
 premit, opprimat. Qui & haec de causa praecipit
 macerationem corporis esse discretam, ne si
 carnem immodicis ieiunijs aut immoderatis vigilijs,
 aut alijs asperitatibus cōfecerimus, ad honestos
 corporis mentisque labores reddamur inepti. Ideo
 autem, & corporis & mentis mentionem facimus,
 quoniam Deus nos, vt vtriusque spiritalia & corporalia
 solueremus, ex corpore, spirituque cōpigit. Nec
 otiositate debita ratione vitam, si more spirituum
 volumus obsequia mentis offerre, in quo non poterimus
 perdurare, nec si ad similitudinē animalium rationis
 expertum cupimus solo corporis labore seruire. Sed
 quia duplici parte spiritali, & corporali constamus
 nunc mens orando, meditando, & amādo, nunc
 corpus abstinentiō, flagra, & cilicia sustinēdo, aut
 aliquid operis faciendo laborat. Quā eruditionē nobis
 Dominus dare cōstituit sacrificia scriptae legis non
 de animalibus tantū, sed de auiibus quoque tibi
 praecipit offerri. In animalibus corporalia obsequia, in
 auiibus spiritalia designauit, quae ad similitudinē
 auium sublimius se efferunt, & suauiora, ac
 delicatiora palato Domini esse noscuntur. Sic erimus
 similes fecundis arboribus, quae & sibi metipsis
 copiosa sunt, & alios fructuum vberitate delectantia
 & nos bonis operibus abundamus, & aliorum aut
 metibus, aut corporibus inueniemur fructuosus. Nullus
 enim est otiositate fugiens, & sincera intentione
 laborans, qui doctrina, aut vita, vel certe alicuius
 obsequij aut beneficij exhibitione non alijs vtrumque
 proficiat.

A ligenter operari. Gloriam enim sapientes possident, quae sanè laborum est praemium, & non otiositati, sed bene operandi cura respondet. Dominus quidem, qui hominem propter semetipsum videndum & possidendū condidit, & ad aeternum praemium vocauit, otiositatem vetuit dum primo mortalium parenti laborandi praecipit. Quin & post lapsum idem praecipit iterauit, dum in labore corporis & sudore vult ab ipso primo patre panem comedendū esse praemonuit. Merito laute iussio haec, & in statu innocentiae, & in statu peccati lata est, vt sciremus, otium & innocentiae aduersari, & peccatis cōiungere, honestū vero laborē tum peccata destruere, tum innocentiae esse custodē. Imō & vt non ignoraremus Dei voluntatē esse, vt innocēs aliquid operetur, quod innocētiam augeat, & peccator aliquid elaboret, quod pro suis peccatis satisfaciatur. Deū verò hominem non ad segnitiam, sed ad honestos labores, & studiosas occupationes creasse. Basilii ascribit his verbis. Neque enim eo consilio Dominus hominem finxit, vt segnis, ac languens desideret, sed contra potius, vt esset, qui se in laboribus honestis exerceret. Quādoquidem & primo in paradiso Adae praecipit, vt laboraret, & paradisu ipsū custodiret, (etsi enim hisce verbis aliorum quidam adiunctus est sensus, nihilominus tamē propterea hoc ipsum etiā quod omnibus expositum est imitatione, ac studio dignum est) & cum deinde postquā ex eo ille cecidisset exulauit, sententiam tulit, vt pane suo in sudore vultus sui vesceretur. Quod autem, quae Adae dicta tūc fuerint, ea omnibus etiam dicta sunt, qui ab eo sunt oriundi, ex hoc liquidd percipi potest, quod cum illum tantummodo tum nominatim Deus morte multasset, quādo dixit: Terra es, & in terram reuertēris. Nihilominus tantē omnes quotquot ab ea origine duxere, eiusdem firmiter vna cum eo calamitatis participes extiterunt. Quamobrem conuenit vnumquemque neque naturae ordinē, neque praescriptos a naturae optice limites transire, potiusque in his continere se, & corpus in actione aliqua occupatum tenere, illudque providere, ne ipsum, dum grauius, quam par est premit, opprimat. Qui & haec de causa praecipit macerationem corporis esse discretam, ne si carnem immodicis ieiunijs aut immoderatis vigilijs, aut alijs asperitatibus cōfecerimus, ad honestos corporis mentisque labores reddamur inepti. Ideo autem, & corporis & mentis mentionem facimus, quoniam Deus nos, vt vtriusque spiritalia & corporalia solueremus, ex corpore, spirituque cōpigit. Nec otiositate debita ratione vitam, si more spirituum volumus obsequia mentis offerre, in quo non poterimus perdurare, nec si ad similitudinē animalium rationis expertum cupimus solo corporis labore seruire. Sed quia duplici parte spiritali, & corporali constamus nunc mens orando, meditando, & amādo, nunc corpus abstinentiō, flagra, & cilicia sustinēdo, aut aliquid operis faciendo laborat. Quā eruditionē nobis Dominus dare cōstituit sacrificia scriptae legis non de animalibus tantū, sed de auiibus quoque tibi praecipit offerri. In animalibus corporalia obsequia, in auiibus spiritalia designauit, quae ad similitudinē auium sublimius se efferunt, & suauiora, ac delicatiora palato Domini esse noscuntur. Sic erimus similes fecundis arboribus, quae & sibi metipsis copiosa sunt, & alios fructuum vberitate delectantia & nos bonis operibus abundamus, & aliorum aut metibus, aut corporibus inueniemur fructuosus. Nullus enim est otiositate fugiens, & sincera intentione laborans, qui doctrina, aut vita, vel certe alicuius obsequij aut beneficij exhibitione non alijs vtrumque proficiat.

Gen. 2.
 Basil. e. 5.
 Gen. 3.
 Ecc. 3.
 Matt. 20.

Basil. e. 5.
 monast. c. 5.